

deSingel

Internationale Kunstcampus

2010-2011 BLAUWE ZAAL

GROTE PODIA

**MUZIEKTHEATER TRANSPARANT
& VOCAALLAB NEDERLAND**

ASKO / SCHÖNBERG

ASKO KAMERKOOR

OLV. ALEJO PEREZ

EEN ORESTEIA

WO 23 FEB 2011

2010-2011 CREATIES

KRIS DEFOORT & DIRK ROOFTHOFT & LOD
THE BRODSKY CONCERTS
ZA 2, WO 6, DO 7, VR 8 OKT 2010

MATTHEW WRIGHT & ERIC SLEICHIM
BLINDMAN NEW STRINGS & DRUMS
TOTEM
WO 17 NOV 2010

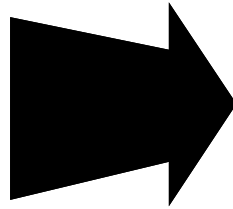
REMIX ENSEMBLE
OLV. REINBERT DE LEEUW
VR 10 DEC 2010

**MUZIEKTHEATER TRANSPARANT & VOCAALLAB NEDERLAND
ASKO / SCHÖNBERG & ASKO KAMERKOOR OLV. ALEJO PEREZ
WO 23 FEB 2011**

inleiding **Kevin Voets / 19.15 uur / blauwe foyer**

begin **20.00 uur**
einde omstreeks **21.10 uur**
er is **geen pauze**

teksten programmaboekje **Kevin Voets, Michel Khalifa**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

MUZIEKTHEATER TRANSPARANT & VOCAALLAB NEDERLAND ASKO / SCHÖNBERG & ASKO KAMERKOOR ALEJO PÉREZ muzikale leiding

regie, dramaturgie en libretto Van Parys **Caroline Petrick**

solisten VocaalLAB:

Kassandra (bariton) **Tiemo Wang**

Athena (bas-bariton) **Romain Bischoff**

Klytaimnestra (sopraan) **Bauwien van der Meer**

Klytaimnestra (mezzosopraan) **Elsbeth Gerritsen**

Klytaimnestra (mezzosopraan) **Els Mondelaers**

solist Asko Kamerkoor:

Coryfee **Thanasis Deligiannis**

slagwerk **Joey Marijs**

assistent-dirigent **Christian Karlsen** repetitor VocaalLAB **Henry Kelder**
repetitor Asko Kamerkoor **Jos Leussink (met dank aan Wim Boogman en René Nieuwint)** advies dramaturgie **Stefan Hertmans** scenografie
Benoit Dugardyn kostuums **Beatrijs Strypens** licht **Kim Rens**
tekstprojectie **Pat Caers**

Fotograferen is absoluut verboden tijdens voorstellingen, concerten en tentoonstellingen. Dat geldt ook voor het maken van film-, video- of geluidsopnamen.

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER, Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

Grand café deSingel

open alle dagen 9 > 24 uur
informatie en reserveren +32 (0)3 237 71 00
www.grandcafedesingel.be
drankjes / hapjes / snacks / uitgebreid tafelen

© Felix Kindermann

EEN ORESTEIA

ANNELIES VAN PARYS (°1975)

Een Oresteia (2010) (wereldpremière)

Prologue

IANNIS XENAKIS (1922-2001)

Oresteia (1966)

Agamemnon

IANNIS XENAKIS

Kassandra (1987)

vervolg Agamemnon

ANNELIES VAN PARYS

Een Oresteia

Clytemnestre se justifie

IANNIS XENAKIS

Oresteia

Choephores

ANNELIES VAN PARYS

Een Oresteia

L'ombre de Clytemnestre

IANNIS XENAKIS

Oresteia

Eumenides

IANNIS XENAKIS

La Déesse Athéna (1992)

vervolg Eumenides

ANNELIES VAN PARYS

Een Oresteia

Epilogue

Een productie van Asko / Schönberg en Muziektheater Transparant in coproductie met Concertgebouw Brugge en VocaalLAB.

Iannis Xenakis 'Oresteia': © Boosey & Hawkes, Londen / Albersen Verhuur B.V., 's-Gravenhage

Annelies Van Parys 'Een Oresteia': In opdracht van Eduard van Beinum Stichting

© Felix Kindermann

EEN ORESTEIA

DOOR KEVIN VOETS

Op het snijvlak van ritueel en muziektheater baarde Iannis Xenakis in 1966 opzien met 'Oresteia', een avant-gardistische opera gebaseerd op Aischylos' gelijknamige trilogie over bloedwraak en gerechtigheid. De definitieve versie van deze opera - met een hoofdrol voor bariton solo, slagwerk en reciterend koor - dient als basis voor 'Een Oresteia'. Regisseuse Caroline Petrick plaatst het werk van Xenakis in een kader waarin Klytaimnestra als personage op de voorgrond treedt. Componiste Annelies Van Parys tekent voor een proloog, een epiloog en twee emotionele monologen die tegenwicht bieden aan de mannelijke klankwereld van Xenakis.

Aischylos' Oresteia - Synopsis

De 'Oresteia' begint op het einde van de Trojaanse Oorlog. De drie delen verhalen het sombere lot van het huis van de Atriden. Na lange jaren van afwezigheid keert Agamemnon terug in Griekenland met een gevangene: Cassandra, de mooiste onder de dochters van koning Priamos van Troje. Apollo gaf aan haar de gave van helderziendheid. Voor ze zijn paleis te Argos betreden, voorspelt Cassandra in een profetisch delirium de dood van Agamemnon, haar eigen ondergang, en de misdaden van de Atriden die erop zullen volgen. Ze is immers gedoemd het lot van Agamemnon te delen, en vermoord te worden door zijn vrouw Klytaemnestra en diens minnaar Aegisthos, als wraak voor de moord op Iphigeneia. Aegisthos en Klytaemnestra grijpen vervolgens de macht te Argos. Agamemnons jongste zoon Orestes wordt verbannen uit het koninkrijk. Enkel zijn dochter Elektra blijft achter om te rouwen over haar vader, en de dood van haar moeder te beramen. Orestes keert terug als volwassen man, en doodt Aegisthos en Klytaemnestra op aansturen van Elektra. Daarbij stelt hij zich open voor de wraak van de Eryniën, de klassieke wraakgodinnen van het voorouderlijk recht: bloed wordt gewassen met bloed. Orestes wordt uiteindelijk overgedragen aan het tribunaal van Athene, het leidende orgaan van het menselijke recht. Athene, als godin van de rede en beschermvrouw van de modelstaat van de gelijknamige Griekenland, inspireert de wetten uitgevonden door mensen om een einde te stellen aan het geweld van de primitieve goden. De Eryniën worden veranderd in goedaardige godheden, de Eumeniden.

De 'Oresteia' van Xenakis, geschreven in 1966 en voltooid in 1987, is noch een trouwe weergave van Aeschylos' teksten, noch volkomen onafhankelijk van de oorspronkelijke trilogie. In de versie van Xenakis wordt de geschiedenis van de Griekse koningen verteld door het volk: het tragische koor is het centrale personage in zijn 'Oresteia'. Het vertolkt zijn eigen rol,

maar als collectief ook die van de legendarische helden en goden, op de woorden van Aeschylus als krachtige inspiratiebron voor de muziek.

Iannis Xenakis (1922-2001)

Componist, architect en burgerlijk ingenieur Iannis Xenakis groeide op in Roemenië, maar ontving zijn eerste vorming in een Grieks-Engelse privéschool op het eiland Spetsai. Hij toonde al erg vroeg belangstelling voor de Grieksorthodoxe en byzantijnse kerkmuziek, maar studeerde in de jaren '40 toch verder tot ingenieur en architect in Athene. Tijdens de Tweede Wereldoorlog speelde hij een actieve rol in het verzet tegen de Duitse bezetter. In 1945 raakte hij daarbij ernstig gewond aan het gezicht, werd hij gearresteerd en ter dood veroordeeld. Na de oorlog verhuisde hij naar Frankrijk waar hij de rest van zijn leven zou verblijven. In 1965 nam hij de Franse nationaliteit aan.

Als componist was hij tot dan toe autodidact, maar in Parijs ging hij studeren bij Arthur Honegger, Darius Milhaud en Olivier Messiaen. Op het einde van de jaren '50 kreeg hij steun van de dirigent Hermann Scherchen, die verschillende premières van zijn werken dirigeerde. Hij maakte er ook kennis met de beroemde architect Le Corbusier, en ging twaalf jaar lang werken voor diens bureau. Xenakis ontwierp er gebouwen in Nantes en Marseille, het convent van La Tourette, het congrescentrum in Chandigarh en het stadion van Bagdad. Hij was ook betrokken bij het ontwerp van het Philips-paviljoen op de wereldtentoonstelling van 1958 in Brussel. Hij werkte er zijn 'hyperbolische lineaturen' uit, geïntegreerd in de architectuur, terwijl hij tegelijkertijd zijn compositie 'Metastasis' voor 61 instrumenten schreef. De première van dit werk op de Donaueschinger Musiktage van 1955 onder leiding van Hans Rosbaud betekende zijn internationale doorbraak.

Hij stichtte en leidde een interdisciplinaire werkgroep voor nieuwe muziek aan de Parijse Ecole pratique des hautes études, de Equipe de Mathématique et d'Automatique Musicales (EMAMu). Vanaf 1972 werd hij ook uitgenodigd door de Sorbonne om er te doceren. In 1970 richtte hij samen met Pierre Boulez het IRCAM (Institut de Recherche et Coordination Acoustique/Musique) op. Naast componist was hij ook auteur van diverse essays en analyses van eigentijdse muziek.

Xenakis' compositiestijl en -methode werd sterk beïnvloed door zijn vorming en opvattingen als architect en ingenieur. Hij creëerde een spatiale compositiestijl, met een sterke focus op de beweging van klank in de ruimte. Hij bouwde hierin voort op de fundamenten van Edgar Varèse, maar ging veel verder: Xenakis zette Varèses theorieën over klankprojectie als vierde dimensie door middel van wiskundige berekeningen en rekening

houdend met specifieke architecturen om in de realiteit. De wereldtentoonstelling van '58 betekende voor de componist een buitenkans om zijn eerste spatiale composities, door hem beschreven als "klankwolken" en "melkwegen", in praktijk te brengen. Daarnaast leidde hij sinds de jaren '50 zijn muziekstijl af aan 'stochastische' fenomenen als een bijenzwerm, of een mensenmassa. Zijn stochastische muziek werd tenslotte verrijkt met elementen uit de speltheorie, verzamelingenleer en de maattheorie.

Xenakis' Oresteia

De aanleiding voor Iannis Xenakis' muziek bij Aeschylus' 'Oresteia' was van een surrealistische toevalligheid: in de staat Michigan in de Verenigde Staten ligt het onooglijke dorpje Ypsilanti, waarvan eerlang gedacht werd dat de naam afkomstig was van Indiaans dialect. Begin jaren '60 werden echter de Griekse roots van de naam blootgelegd, wat een opstoot van kleinstedelijke trots tot gevolg had. Om deze illustere origine gepast te eren werd een viering georganiseerd, en werd het plan opgevat een antiek Grieks theater op te richten en daar één van de dramatische meesterwerken uit de Griekse oudheid op te voeren. Op het baseballveld van de universiteit werd een Grieks aandoende theaterstructuur gebouwd, en de Griekse theaterdirecteur Alexis Salomos, die eerder diverse opmerkelijke voorstellingen had gerealiseerd op het Epidaurus Festival, werd voor de gelegenheid overgevlogen naar Michigan. Salomos vatte het plan op om 'De Vogels' van Aristophanes op te voeren, alsook Aeschylus' tragedie 'Oresteia'. De realisatie van dit klassieke meesterwerk vroeg om gepaste muziek, en Salomos benaderde Iannis Xenakis, van wie hij eerder reeds werk had besteld, voor dit ambitieuze project. Xenakis was onmiddellijk enthousiast, en produceerde een ononderbroken muziekstroom van één uur en veertig minuten. Om zijn kolossale score een bredere context te gunnen dan deze gelegenheden voorstelling, en er meerdere uitvoeringen voor mogelijk te maken, stelde hij ook een suite samen van drie kwartier. Het laatste stadium in de genese van dit meesterwerk was de uitvoering van 'Oresteia' op 21 augustus 1987 op het Gibellina Festival te Sicilië. Het eindresultaat was een grandioze, uitzonderlijk evocatieve uitvoering op podium gezet tussen de ruïnes van de door aardbevingen verwoeste stad. Het koor bestond uit 280 Franse en Italiaanse zangers, het orkest stond onder leiding van Michel Tabaschnik, en er waren talloze acteurs. Xenakis was erin geslaagd de monumentale trilogie (Agamemnon, de Choëphori en de Eumenides) in één drama samen te vatten dat kon uitgevoerd worden gedurende één voorstelling, overeenkomstig de moderne opvattingen van een aanvaardbare uitvoeringsduur.

Volgens Xenakis' opvattingen leiden noch de archeologie noch de taalkunde tot een beter begrip van de antieke Griekse muziek. Eerder dan te streven naar een historische benadering - een ijdel doel - is het beter een volledig nieuwe klankcreatie te beogen die in staat is de dramatische kracht

van het meesterwerk uit de oudheid te omvatten. Natuurlijk mag deze benadering geen excuus zijn om zomaar wat te componeren, maar het verre verleden behoudt zijn sfinxachtige, mysterieuze karakter doorheen het nieuwe klankgedicht. Toen Xenakis de 'Oresteia' bestudeerde, kwam hij tot het inzicht dat de mythes uit de tragedie zich afspeelden in een tijd lang vóór Aeschylus leefde. In de oude teksten zelf heerst dus reeds een sfeer van archaïsme en obscure metaforen en raadsels. Xenakis achtte het geenszins zijn taak als muzikaal taalkundige deze raadsels op te lossen, maar wou de vraagstukken adequaat weergeven in een eigentijds tragisch muziektheater. En in de hele trilogie baden de vraagstukken in een sfeer van angst voor het blinde geweld van het noodlot.

Natuurlijk zijn er verschillende thema's te ontwaren in de trilogie, maar dit motief hield Xenakis het meest bezig. De 'Oresteia' is ontegensprekelijk een ode aan het ontstaan van menselijke rechtvaardigheid ten opzichte van het goddelijke oordeel. Doorheen al het geweld van erfelijk kwaad en van levenslange nachtmerries ontstaat een rationalisme dat de basis vormt van onze beschaving. Maar heeft de ratio de duistere krachten daarmee definitief overwonnen? Het is voldoende de gewelddadige en wrede episodes uit de recente geschiedenis in herinnering te brengen om in te zien dat deze overwinning slechts schijnbaar is. Maar dit is geen geheim; interessanter is de manier waarop deze overwinning zich manifesteert. Niet in staat om het kwade te overwinnen, proberen we het uit te bannen door ons in te beelden dat het niet bestaat. Vele van onze handelingen in het dagelijks leven lijken tot doel te hebben een web van vergetelheid te weven. We creëren een oneindige hoeveelheid kalmerende, geruststellende simulacra eenvoudigweg om de slechtheid, dood, het geweld, de armoede en de zelfzucht van onze medemensen niet te moeten zien. Tegen deze onwaarheden formuleerde Xenakis met zijn 'Oresteia' een krachtig "neen", en hij drukte deze weigering uit met een muzikaal geweld in staat de leugens te ontmaskeren en te verwoesten. Met een uitstekend dramatisch temperament, aangescherpt door zijn koele wetenschappelijke blik, slaagt Xenakis erin de verontrustende krachten van de duisternis aan de oppervlakte te brengen. Met dit werk geeft hij de genadeslag aan het humanistische ideaal van een zonnig, volmaakt en goddelijk Griekenland, en doopt hij het publiek onder in een tegenstrijdige, onvoorspelbare realiteit. Xenakis' muziek geeft weergaloos deze dubbelzijdige werkelijkheid weer, actueler en levendiger als nooit tevoren. Het legitimeert ook Xenakis' aanpak om oudheid aan eigentijdsheid te koppelen, filologie en archeologie aan dramatische vrijheid. De fundamenteën voor deze benadering liggen steeds in de Griekse teksten. De componist neemt de antieke fonetische uitspraak als uitgangspunt en herwerkt die in een ritmisch-melodische matrix tot zijn muziek. De wisselwerking tussen de accenten en typische stembuigingen zoals ze zouden geklonken

hebben in het antieke Grieks vormen de basis voor zijn muziek. Nieuwe muziek die niettemin in staat is fysiologisch aan te sluiten bij de levende textuur van Aeschylus' taalgebruik. Daarnaast komt de typische compositorische methodologie van Xenakis' muzikaal ook in dit werk tot uiting: een onderliggend schema gebaseerd op symmetrie, een aleatorische schaal gebaseerd op kanstheorie, en een welomschreven arsenaal aan bestaande elementen die als basis fungeert voor de eigen ideeën van de componist. Het belangrijkste is echter op elk moment het ritme van ware creatie te herkennen, een ritme dat tegelijkertijd vrij is als noodzakelijk.

Annelies Van Parys

Van Parys (*1975) studeerde aan het Koninklijk Conservatorium van Gent, piano bij Johan Duijck en compositie bij Luc Brewaeys. In 2001 werd haar de prijs Vlaanderen-Québec toegekend voor 'Phrases V', een werk dat ze eerder dat jaar geschreven had naar aanleiding van het Internationaal Compositieseminarie van Ictus. Ze kreeg in 2004 de Prijs Jeugd en Muziek voor compositie toegekend. In december 2004 was ze één van de zes geselecteerden (en enige Belg) voor het Internationaal Compositieseminarie Tactus waarbij het Nationaal Orkest van België onder leiding van Pascal Rophé haar 'Einklang' voor orkest repeteerde. Dat werk werd in 2005 officieel gecreëerd door het Vlaams Radio Orkest in het Concertgebouw van Brugge. In 2005 werd 'Phrases V' geselecteerd voor de World Music Days van het ISCM in Zagreb (Kroatië). Sindsdien creëerden heel wat topensembles en solisten haar composities. In 2006 ging haar Eerste Symfonie 'Carillon' in première in Bozar, met de Filharmonie onder leiding van Sian Edwards, in 2007 creëerde Isabelle Moretti een deel van haar 'Stanza' voor harp en op het Kunstenfestivaldesarts in Brussel ging de muziektheaterproductie 'Ruhe' in première met Collegium Vocale Gent en muziek van Schubert en Van Parys in een concept van Josse De Pauw.

Sinds 2007 is Annelies Van Parys ook voor drie jaar composer in residence bij muziektheater Transparant waar ze een opera voorbereidt tegen voorjaar 2010. In maart 2008 creëerde de Volharding (Amsterdam) haar 'Canzon' in het Muziekgebouw aan 't IJ en werd haar Tweede Symfonie gecreëerd door het Symfonie Orkest Vlaanderen onder leiding van Otto Tausk. Daarnaast stonden en staan heel wat andere uitvoeringen en creaties op stapel door verscheidene gerenommeerde ensembles in binnen- en buitenland evenals de opname van 'Einklang' (VRO onder leiding van Arturo Tamayo) en 'Colours' (Spectra Ensemble onder leiding van Filip Rathé). In 2009 gaf de Belgische Cinematek een dvd uit met oude Belgische films, waarvan er twee van nieuwe muziek werden voorzien door Van Parys, in een uitvoering van Hermes Ensemble onder leiding van Koen Kessels. Annelies Van Parys is als lesgeefster verbonden aan het Stedelijk Conservatorium Brugge en de Arteveldehogeschool Gent.

EEN ORESTEIA DOOR DE OGEN VAN REGISSEUR CAROLINE PETRICK

DOOR MICHEL KHALIFA

Xenakis' definitieve versie van 'Oresteia' fungeert anno 2011 als basis voor de voorstelling 'Een Oresteia'. Regisseur Caroline Petrick heeft deze compositie gedramatiseerd en voorzien van een kaderstructuur waarin de figuur van Klytaimnestra sterk op de voorgrond treedt. De nieuwe stukken betreffen een proloog, een epiloog en twee monologen van Klytaimnestra die tussen deel 1 en 2, respectievelijk deel 2 en 3, een plaats krijgen. Voor de muziek van deze kaderstructuur tekent de Vlaamse componiste Annelies Van Parys.

In het voorwoord van zijn partituur vraagt Xenakis uitdrukkelijk om "een sobere en strenge handeling" tijdens de opvoering. De muziek van zijn 'Oresteia', op het raakvlak van ritueel en muziektheater, komt inderdaad afstandelijk over. Zo zingt het koor zonder vibrato, met een beperkte melodische ambitus alsof het de tekst aan het reciteren is, en in een taal (Oudgrieks) die de hedendaagse luisteraar niet verstaat. Zelfs het alomtegenwoordige slagwerk, in andere werken van Xenakis uitermate virtuoos toegepast, klinkt hier enigszins vervreemdend. Op zoek naar abstractie laat de componist zich door de Japanse theatervormen kabuki en nô inspireren. Dit blijkt ook uit de samenstelling van het instrumentale ensemble, waarin de blazers de boventoon voeren.

Hoe moet een hedendaagse regisseur omgaan met de onderkoelde benadering van Xenakis? In haar intentienota bij het ontwerp van deze productie vatte regisseur Caroline Petrick de uitdaging als volgt samen: "Het fragmentarische karakter van Xenakis' Oresteia en de concertante opvoerings situatie (koren en vocale solisten zingen niet uit het hoofd) roepen de vraag op of er in een dergelijke situatie wel geënceneerd kan worden. Alles wijst erop dat Xenakis het statische karakter van de Griekse tragedie heeft willen accentueren. Zijn twee inserties, 'Kassandra' en 'Athena', versterken deze statische indruk door hun monologische aard. Het feit dat Xenakis de rollen Kassandra en Athena toekent aan mannen, hoort thuis in de Griekse opvoeringspraktijk. Het is ook een ingreep die afstand creëert."

Als tegenwicht kiest Caroline Petrick ervoor om een stevige dosis vrouwelijke bewogenheid in te voeren. Zij geeft Klytaimnestra, de drijvende kracht achter de hele trilogie, haar belangrijke rol terug. In 'Een Oresteia' is Klytaimnestra voortdurend aanwezig. Zij geeft de aftrap tot elk deel en eist alle aandacht op tijdens twee lyrische ontboezemingen. Hierdoor ontstaat een contrast met de abstraherende aanpak van Xenakis.

"Klytaimnestra doorbreekt de muur die Xenakis heeft opgetrokken", aldus Petrick in haar intentienota. "Zij spreekt in het Frans en richt zich nu eens rechtstreeks tot het publiek, dan weer rechtstreeks tot het koor van furien. Met de keuze voor het Frans brengen we een emotionele tegenkleur aan. Door bewust pathos binnen te halen creëren wij de mogelijkheid tot sym-pathie (Gr. sym-pathein: mede-voelen). Alles wat Xenakis niet wilde in zijn 'Oresteia', wordt opnieuw geïnjecteerd met de inserties van Annelies Van Parys. Onmiddellijke verstaanbaarheid, emotionele inleving, persoonlijk gekleurde expressie: de toeschouwer krijgt het allemaal. We brengen uitersten samen, in een zoektocht naar evenwicht."

Annelies Van Parys componeerde voor Klytaimnestra zangerige lijnen die tegen Xenakis' archaïserende partituur afsteken. "Ik ben binnen mijn eigen spectrale stijl gebleven", zegt zij. "Uiteraard moest ik me houden aan de bezetting van Xenakis' instrumentale ensemble, waardoor ik te maken kreeg met extreme registers zoals piccolo en hoge es-klarinet tegenover contrafagot en contrabasklarinet. Maar voor de rest heb ik me vooral door de sfeer en de patronen van de nieuwe tekst laten leiden."

De rol van Klytaimnestra wordt verdeeld tussen drie zangeressen die aanvankelijk samen optreden maar al snel los van elkaar gaan opereren. Terwijl de eerste Klytaimnestra haar bloederige handelingen rechtvaardigt, uit de tweede vrouw heftige wraakgevoelens. De derde zangeres belichaamt de kwetsbare kant van Klytaimnestra en zingt in een ingehouden, wiegeliedachtige stijl over haar pijn en verdriet. Aan het eind kiest Annelies Van Parys bewust voor sombere klanken: "De epiloog vormt bij mij een donker spiegelbeeld van de proloog, overeenkomstig de tragedie van Aischylos. Klytaimnestra is bij hem een slachtoffer. Het matriarchaat is overgegaan in een patriarchale samenleving."

Caroline Petrick beaamt dit: "De eerste twee delen van Aischylos' drieluik beslaan mythische tijden waarin de werkelijkheid bedekt wordt door een sluier van betovering. In het derde deel heeft een scheiding plaatsgevonden tussen de mysterieuze krachten en de heldere kijk op de wereld die de godin Athena vertegenwoordigt. Het gaat om een beslissende breuk. In het echte leven kunnen wij niet meer terug, maar het theater gunt ons een blik in vervlogen tijden."

Alejo Pérez

Dirigent Alejo Pérez studeerde compositie, directie en piano in zijn geboortestad Buenos Aires. Daar werd hij onlangs, alom geprezen door zowel pers als publiek, benoemd tot muzikaal directeur van het Teatro Argentino de la Plata. Hij is voortdurend op zoek naar nieuwe uitdagingen. In Europa werkt hij regelmatig met orkesten als het Stockholm Philharmonic Orchestra, Orchestre Philharmonic de Radio France en het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin. Hij wordt gewaardeerd om zijn interpretatie van hedendaagse muziek en heeft een groot repertoire opgebouwd. Dit jaar is hij op uitnodiging van Gerard Mortier gastdirigent en muzikaal adviseur bij het Teatro Real en het Orquesta Sinfónica de Madrid en maakt hij zijn debuut bij oa. Ensemble Contrechamps en bij enkele Duitse orkesten.

Caroline Petrick

Regisseuse Caroline Petrick werkte aanvankelijk als actrice in theater- en muziektheaterproducties met oa. Pascal Rambert en Ingrid von Wantoch Rekowski. Ze stond op internationale podia. Ze behaalde een Eerste Prijs dramatische kunsten aan het Koninklijk Conservatorium in Luik en in 1998 ontving ze de Italiaanse Ubu-prijs voor haar vertolking in 'Thémiscire 3'. In 2001 geeft Bernard Foccroulle haar de kans 'Golden Vanity', een kinderopera van Benjamin Britten te regisseren. Deze muziektheatervoorstelling werd drie seizoenen hernomen en staat in 2013 geprogrammeerd in de opera van Stockholm. Haar dramaturgische inzicht en werkwijze met musici, acteurs en zangers overtuigden de internationale podiumkunstenwereld. Als artieste in residentie bij het muziektheaterproductiehuis Transparant regisseerde ze 'Jakob Lenz' van Wolfgang Rihm in Buenos Aires. Recent maakte ze 'Waar is mijn ziel?' op basis van madrigalen van Monteverdi. Haar werk werd getoond in de operahuizen van Brussel, Parijs, Kopenhagen en op toonaangevende festivals, waaronder het Edinburgh Festival (2008). Naast regisseren gaat haar hart uit naar werken in een pedagogische context. Ze is verbonden als gastdocente aan het Conservatorium van Brussel en de Muziektheateropleiding aan het Codarts, Rotterdam.

Tiemo Wang

Tiemo Wang begon zijn muzikale loopbaan als violist. Hij werkte bij verschillende ensembles waaronder Het Gelders Orkest en de orkesten van de omroep. Hij volgde zanglessen bij José Scholte, Joost van der Linden en Frans Fiselier en wordt momenteel gecoacht door Henny Diemer. Tiemo Wang zong rollen als Mr. Gobineau in 'The Medium' en Uberto in 'La serva padrona'. Sinds 2007 is hij verbonden aan VocaalLAB, waarmee hij onder andere zong in 'Séraphin' van Rihm en 'Passion' van Dusapin. In 2009 soleerde hij in 'Cadenza' van Bob Zimmerman met de

Radio Kamer Filharmonie. Bij De Nederlandse Opera zong hij de rol van proletariër in 'A Dog's Heart' van Raskatov, en zong hij in 'Die Soldaten' van Bernd Alois Zimmerman.

Romain Bischoff

Romain Bischoffs grootste werkveld omvat het hedendaagse repertoire. Hij heeft een zeventigtal wereldpremières op zijn naam staan, waaronder Kagels 'Liturgien', Aperghis' 'Die Hamletmaschine' en 'Avis de Tempête', en Cendo's 'Introduction aux ténèbres'. Klassiekers uit de twintigste eeuw werden ook door hem gezongen, zoals 'Aïs' van Iannis Xenakis, 'Aventures & Nouvelles Aventures' van György Ligeti, Kaiser Overall in 'Der Kaiser von Atlantis' van Viktor Ullmann, The Ferryman in 'Curlew River' van Benjamin Britten en Dallapiccola's 'Preghiere'. Bischoff zong in vele Europese operahuizen en festivals waaronder het Holland Festival, Dresdner Tage der zeitgenössischen Musik, Festival Agora, La Biennale die Venezia, Festival Musica en de Donaueschinger Musiktage.

Bauwien van der Meer

Bauwien van der Meer studeerde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij Sasja Hunnago. Haar masterdiploma behaalde ze bij De Nieuwe Opera Academie. Van der Meer zong diverse hedendaagse werken, waaronder 'De Staat' van Andriessen met het Nederlands Blazers Ensemble tijdens de BBC Proms en 'Tehillim' van Reich onder leiding van Reinbert de Leeuw. Ze zong rollen in verschillende hedendaagse muziektheaterproducties, waaronder 'Klara in Autland' van Sergej Newski en Bärin in 'Colourful Penis' van Maria de Alvear. Haar solorepertoire omvat onder meer Dallapiccola's 'Goethelieder', Reimanns 'Parerga' en Schönbergs 'Pierrot Lunaire'. Toekomstige engagements zijn onder meer 'The Cricket Recovers' (titelrol) van Richard Ayres tijdens het Holland Festival; en 'Laborintus II' van Berio.

Elsbeth Gerritsen

Mezzosopraan Elsbeth Gerritsen zong meerdere wereldpremières: de rol van Greta in 'Autland' van Sergej Newski (Ruhrtriennale), Aurore Noire in 'Colourful Penis' van Maria de Alvear (Dresdner Tage für Zeitgenössische Musik), Dienstertje in 'De Roep van de Kinkhoorn' (Opera Trionfo), en Yola in 'Two Caravans' van Guy Harries (Kameroperahuis Zwolle). Met VocaalLAB trad zij op in vele internationale festivals (oa. Ljubljana, Huddersfield, Boedapest, Madrid). Zij verleent haar medewerking aan vele uitvoeringen van concert- en oratoriumrepertoire. Ook is zij regelmatig te gast bij kamermuziekfestivals. Bij het Hortus Festival is Elsbeth Gerritsen elk jaar te horen in liedrepertoire vanaf 1880. Tevens is zij de alt in Quink, een vocaal kwintet met internationale bekendheid.

Els Mondelaers

Els Mondelaers behaalde aan het Gentse Conservatorium met grote onderscheiding de meestergraad Klassieke Zang bij Mireille Capelle. Bij haar heeft ze zich ook gespecialiseerd in hedendaagse muziek. Zij werkte met diverse ensembles voor hedendaagse muziek, waaronder Champ d'Action, het Spectra ensemble, het DoelenEnsemble, Slagwerk Den Haag en het Nieuw Ensemble. Daarnaast was zij te zien in muziektheaterproducties in binnen- en buitenland, waarbij zij regelmatig samenwerkt met LOD, Muziektheater Transparant, Laika en VocaalLAB. Ook het liedgenre draagt zij een warm hart toe. Zij zingt in het Ensemble Liederkreis, in 2009 opgericht door pianisten Inge Spinette en Jan Michiels. Met Daniel Blumenthal brengt ze een lunchconcert voor de Vlaamse Opera.

Joey Marijs

Joey Marijs behaalde in 2005 zijn masterdiploma aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag, waar hij studeerde bij Wim Vos, Luuk Nagtegaal en Hans Zonderop. Sinds september 2008 is Joey vast lid van Asko|Schönberg. Tevens maakt hij deel uit van Slagwerk Den Haag. Tijdens zijn studie aan het conservatorium richtte hij samen met een aantal medestudenten Ensemble Klang op. Dit Ensemble speelde in binnen- en buitenland en heeft sinds kort een drietal cd's uitgebracht. Verder maakt hij deel uit van het Anstatt dass Trio. Dit trio richt zich vooral op de zogenaamde 'entartete musik', waarbij de muziek op teksten van Bertolt Brecht de boventoon voert.

Asko / Schönberg

Asko / Schönberg is een flexibel ensemble dat in elke gewenste grootte alle muziek van de twintigste en eenentwintigste eeuw kan spelen. Muziek van de grote gevestigde namen zoals György Ligeti, Karlheinz Stockhausen, Mauricio Kagel, Louis Andriessen, maar ook muziek van de jongere generatie zoals Michel van der Aa, Martijn Padding en Julian Anderson. Dit alles in de series Tijdgenoten in Het Concertgebouw en de Donderdagavondserie-PROMS in het Muziekgebouw aan 't IJ, als gast in een gerenommeerde serie als de ZaterdagMatinee of bij het Holland Festival. Jaarlijks wordt het ensemble uitgenodigd door gerenommeerde buitenlandse zalen en festivals. Daarnaast ontwikkelt Asko / Schönberg educatieve projecten. De György Ligeti Academy is speciaal voor masterstudenten die zich in het uitvoeren van eigentijds repertoire willen bekwamen.

www.askoschoenberg.nl

Muziektheater Transparant

Muziektheater Transparant is een productiehuis dat de artistieke

grenzen van opera- en muziektheater verkent. De creatie van nieuwe muziektheaterstukken, nieuwe kameropera's en vergeten opera's uit het verleden staat centraal, met specifieke aandacht voor het vocale. Oude en nieuwe muziek worden gelijktijdig geprogrammeerd en met elkaar geconfronteerd: W.A. Mozart en Wim Henderickx, Franz Schubert en Peter Maxwell Davies, Claudio Monteverdi en Eric Sleichim, Wolfgang Rihm en Jan Van Outryve. Muziektheater Transparant spitst zijn aandacht toe op het werk van zes huisartiesten. Daarnaast krijgen jonge zangers, jonge componisten en jonge regisseurs doorgroeikansen dankzij de structurele begeleiding en omkadering. De huisartiesten leggen elk een persoonlijk traject af, maar werken ook regelmatig samen, in wisselende combinaties. Dat leidt tot de nodige diversiteit en levert tegelijk interessante kruisbestuivingen op.

www.transparant.be

VocaalLAB

VocaalLAB is een internationaal atelier voor zangers en componisten waar nieuw muziektheater wordt ontwikkeld. Sinds de oprichting in 2002 bouwde VocaalLAB aan een solistennetwerk waaruit orkesten, festivals en operahuizen geregeld putten. VocaalLAB bracht de opera 'Colourful Penis' van Maria de Alvear op de Dresdner Tage für Zeitgenössische Musik, en ontving daarvoor lovende kritieken. Andere hoogtepunten zijn 'Machinations' van Aperghis en 'Autland' van Newski tijdens de Ruhrtriennale. In juni 2010 zong VocaalLAB bij De Nederlandse Opera in 'A Dog's Heart' van Raskatov. VocaalLAB zingt tijdens Holland Festival 2011 'The Cricket Recovers' van Ayres in een regie van Pierre Audi en is gedurende seizoen 10/11 te zien in onder meer Buenos Aires, Santa Fé, Brussel, Gent, Strasbourg, Lugano en Hannover.

www.vocaallab.com

Asko Kamerkoor

Net als haar zusterorganisatie, het voormalig Asko Ensemble, is het Asko Kamerkoor ooit opgericht door het ASKO: het Amsterdams Studenten Kamerorkest. Begin jaren tachtig werd het ensemble professioneel, het koor bleef onder leiding van Jos Leussink werken met amateurs. Beide ensembles hebben zich gespecialiseerd in het uitvoeren van eigentijdse muziek. Het amateurkoor heeft door de jaren heen opmerkelijke resultaten geboekt met een zeker niet gangbaar en (inter)nationaal repertoire. Daaronder waren vele wereld- en Nederlandse première's, vaak van componisten die tot dan toe onbekend waren in Nederland, zoals Vivier, Knaifel, Goebaidolina en de 'nieuwe' Arvo Pärt. Inmiddels is het Asko Kamerkoor een projectkoor dat bestaat uit een kerngroep van goede amateurzangers, aangevuld met professionele, semiprofessionele of nog studerende zangers.

ASKO / SCHÖNBERG

Jana Machalett fluit/piccolo
Marieke Schut hobo
Gea Plantinga es-klarinet
Ainhoe de Miranda Gimenez contrabasklarinet
Remko Edelaar contrafagot
Wim Timmermans hoorn
Marc Busscher trompet/piccolotrompet
Ad Welleman trompet
Toon van Ulsen trombone
Tjeerd Oostendorp tuba
Joey Marijs slagwerk
Ger de Zeeuw slagwerk
Doris Hochscheid cello

ASKO KAMERKOOR

Nanny Roed Lauridsen
Janine van Elst
Alfrun Schmid
Marianne Hoogenboom
Sandra Macrander
Patricia Werner Leanse
Inge Brouwer
Hilda Houtkoop
Lonneke Kegels
Jan Fekke Ybema
Kees Jongenelen
Thanasis Deligiannis
Arthur van Norden
Matthijs Frankena
Ben van Gemert
Michalis Parakakis
Henriette van Rijn
Paul van de Werf
Daan Verlaan
Maria Goetze
Jasper Sprengers
Philip Leussink
Katerina Konstantourou
Nikos Ioakeim
Jos Wijmans
Timo Beek
Jan Willem Altelaar
Michelle Mallinger
Marie Anne Pak
Veronika Eijkens
Maarten Kuijpers
Diederick Koornstra
Hugo Vogel
Miranda Driessen

BINNENKORT IN DESINGEL

ARS MUSICA IN ANTWERPEN

ENSEMBLE INTERCONTEMPORAIN OLV. PETER EÖTVÖS

Measha Brueggengosman sopraan **Antoine Curé** trompet

Werken van
MANTOVANI, LIGETI, EÖTVÖS en BERIO

DO 17 MRT 2011 20 uur / blauwe zaal

INLEIDING Maarten Beirens 19.15 uur / blauwe foyer

€20 basis **€16** -25/65+ **€8** -19 jaar

NIEUW ENSEMBLE OLV. JOHANNES DEBUS

Angel Gimeno viool

Werken van
WEBERN, HENDERICKX, TORSTENSSON

VR 18 MRT 2011 20 uur / blauwe zaal

INLEIDING Yves Knockaert 19.15 uur / blauwe foyer

€20 basis **€16** -25/65+ **€8** -19 jaar

ARSIS4

Werken van
SAARIAHO, HENDERICKX, POUSSEUR en KURT ÁG

ZA 19 MRT 2011 17 uur / podium Rode zaal

€12 basis **€10** -25/65+ **€8** -19 jaar

CHAMP D'ACTION & STUDENTEN CONSERVATORIA & MARK APPLEBAUM mouseketier

SLOTPARCOURS LABORATORIUM III

Werken van
KYRIAKIDES, APPLEBAUM en VERSTOCKT

ZA 19 MRT 2011 20 uur / verschillende locaties

INLEIDING Mark Delaere 19.15 uur / blauwe foyer

€12 basis **€10** -25/65+ **€8** -19 jaar

**ARS MUSICA
IN
ANTWERPEN**

2010-2011 architectuur theater dans muziek

ABO **TICKETS**

deSingel

Desguinlei 25 / B-2018 Antwerpen
ma → vr 10 → 19 uur / za 16 → 19 uur

www.desingel.be
tickets@desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
F +32 (0)3 248 28 00

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van

STAD ANTWERPEN

Haven van
Antwerpen

dS^{De}
Standaard

Knack
weekblad
focus

Klarna

CO
BRA

hoofdsponsor

mediasponsors